

Veres Péter levelei Küküllőkeménfalvára

Ilyés Gyula írja valahol: Veres Pétert egy megkapálatlan földdarab már levelezőlap-írásra készítette. Minden izgatta. Magáénak érzett minden rögöt, bántotta a hanyagság. A földet és az embert ért hanyagság. Személyes barátjának fogadott mindenkit, aki hozzá fordult tanácsért.

Ezt a sugárzó emberséget vette észre Mátyás Ferenc is, Veres Péter műveit olvasva. Kereste a kapcsolatot. Személyesen szerette volna megismerni, de erre módja csak később adódott. Levelet írt hát a *Szabad Szó* szerkesztőségébe, és boldog új évet kívánt 1944 januárjában. Veres Péter reagált a levélre, és ettől kezdve több mint húsz éven át jöttek-mentek a levelek Küküllőkeménfalva és Balmazújváros meg Budapest között. Nem telt el olyan újesztendő vagy Péter-Pál nap, hogy Mátyás Feri bácsi hosszú levelet ne menesztett volna kedves ismerősének. Ezek a levelek nemcsak egyszerű jókívánságokat tartalmaztak, de komoly elméleti okoskodást is az irodalomról s a világ dolgairól. Ezt az is bizonyítja, hogy Veres Péter soha el nem mulasztotta válaszolni.

Mátyás Feri bácsi szereti a könyvet, gyűjti is, de Veres Péter műveit olyan becsben tartja, ami már szinte fetisizálás. Ez azzal magyarázható, hogy Feri bácsit Veres Péter tanította meg saját sorsán és osztálya, a parasztság sorsán gondolkodni. Megismerte önmagát mint embert, becsülni tanult korábban melőzőtt vagy alig észrevett dolgokat. Feri bácsiban a Nép és a Könyv találkozott. Ez volt a nagy álma Veres Péternek is. Hitte, hogy a könyv sok mindent tehet, még csodát is. A levelek egy része, sajnos, elkallódott. Tudtommal van belőle Sütő Andrásnál is. Egy részletes monográfia még számot tarthat ezekre a levelekre, amelyek Veres Péter nagyságát, emberségét bizonyítják.

Fazakas István

**Mátyás Ferencnek
Küküllőkeménfalva**

Kedves Ismeretlen barátom!

Nyugtázom, hogy a *Szabad Szón* keresztül küldött levele eljutott hozzám. Köszönöm a jókívánságait. Bárcsak jókívánságainktól fordulna a sorsunk, de sajnos ahhoz erő kell. Erő, becsület, tudás, elszántság, szenvedni tudás és sok minden, ami sok emberből hiányzik. És mégis lehetetlen, hogy ha jobbak és értelmesebbek a helyükön állnak, ne forduljon jobbra a nép sorsa. Nem is tudtam, hogy arra Erdély távoli sarkain is ismerik már a *Szabad Szót*. Régen hívnak Udvarhelyre, de oda még nem tudtam eljutni. Csíksban, Háromszéken már voltam, de ott is csak futólag. Brassóban meg fogoly voltam.

Baráti üdvözléssel
Veres Péter
Balmazújváros, Kadarc s u. 5.
1944. január 7.

Ez az első levél, amelyet Mátyás Ferenc kapott. Veres Péter e levele Sándor Dénes magyar szakos tanfelügyelő birtokában van Csíkszeredában.

Mátyás Ferenc úrnak
Küküllőkeménfalva

Kedves Ismeretlen barátom!

Megnyugtatom, hogy ápr. 7-ikéről írott levele eljutott hozzám. Persze, némi késéssel, csak Húsvét után, de a jó szó sohse késő.

Erdeklődését köszönöm, megvagyunk elég jól a mai világban. Nagyon szeszélyes a tavasz: vissza-visszajár a tél. Még Húsvét szombatján is havazott. Elkéztünk a vetéssel és most sok a dolog.

Öszinte üdvözlettel

Veres Péter

Bújváros, 1944. ápr. 13.

Mátyás Ferenc úrnak
Küküllőkeménfalva

Kedves Barátom!

Nyugtázom, hogy megtalált a levele. Köszönöm a megemlékezést. Az Alföld fásításának országos felügyelője vagyok ezidőszerint, ami nagy, nehéz és hosszú tervmunka. Emellett írok is. Két új könyvem van készen. Az egyik — elbeszélés kötet — januárban jelenik meg, a másik — regény — majd a nyáron vagy csak ősszel. Az elsőnek a címe: Próbátétel, a másodiké: Szolgaság. — Közben az idő telik, már 53 éves vagyok és unokáim is szaporodnak. Már hat unokám van és még lesz több is.

Jó munkát és szép életet kíván mindnyájuknak

Veres Péter

1950. jan. 10. Budapest
Sztálin út 110.

Mátyás Ferenc részére
Román Népköztársaság
Küküllő-Keménfalva, R. Odorhei

Kedves Barátom!

Csak nyugtázom a levelét, hogy megtalált. Budapest mellett élünk most is a fele családommal. A másik fele odahaza van Balmazújvároson, birkóznak a földdel, ezen a nehéz tavaszon-nyáron is. Olyan hűvös van itt még július derekán is, mint Udvarhelyen szokott lenni, ott is csak a Hargita tetején.

Új könyveimből, gondolom, még kevés jutott el a székely falukba. Nemrégiben itt járt Szemlér Ferenc brassói magyar író és Eugen Jebeleánu román író. Sokat beszélgettünk velük a magyar irodalomról is. Köszönöm a megemlékezést a családommal együtt.

Veres Péter, 1955. VII. 8.

Budapest, VI. Gorkij fasor 10.
Írószövetség, Magyarország

Mátyás Ferenc elvtársnak
Tárnovița

Kedves Barátom!

Csak futtában válaszolhatok. A könyveket nem tudom elküldeni, mert nem kaphatók. Csak az egy-két saját példányom van meg. Elfognak az én könyveim, mert a szükséghez képest kevés példányban jelennek meg. De ismétlem ott Udvarhelyen a magyar könyvesbolt útján is megrendelheti a fontosabb magyar könyveket. Aztán a nyíregyházi testvére útján innen is átküldetheti, de résen kell lenni, mikor jelenik meg. Most nincs egy se. A Számadás új kiadása volt az őszön és a Falusi Krónika új kiadása lesz a nyáron. A Balogh család története még nincsen kész.

Kopré József megvan. Éldegél és irdogál. A fenti címen írhat neki. Felebaráti üdvözléssel

Veres Péter

Budapest, 1956. jan. 25., VI. Bajza u. 18. Írószövetség

u.i. Személy szerint a földrengésből csak a rengést éreztük. Más bajunk nem lett.

Mátyás Ferenc részére
Küküllőkeménfalva

Kedves Barátom!

Sietek nyugtázni újévi levelét, csak most kaptam meg. Jól vagyunk. Szaporodnak az unokáim, most Karácsony előtt született a 12-ik. Margit lányomnak a 4-ik. Fiú, Sándornak hívják.

Más újság nincs. Nagy a hó, erős a tél itt is, de ott talán még erősebbek a hegyek között.

Közös ismerőseink, író barátaink mind jól vannak, már amennyire lehetnek ezekben a nehéz időkben.

Még egyszer köszönjük a megemlékezést és az újévi üdvözléteket és minden jókat viszontkívánunk.

Veres Péter

Budapest, 1957. jan. 19.

Mátyás Ferenc részére
Küküllőkeménfalva

Kedves Barátom!

Nyugtázom a Péter-Pálra küldött levelét. Azért ilyen sokára, mert Balmazújvárosra küldte, ahol most a lányaimék laknak s időbe telt, amíg felküldték nekem.

Egyéb mondandóm nincs és minthogy megvagyunk úgy-ahogy, ahogy öregedő emberek szoktak lenni: kevés jó — sok rossz.

Az időjárás is minden esztendőben más: hol rossz, hol még rosszabb. Köszönjük a névnap megemlékezést és minden jót kívánunk mi is.

Veres Péter

Budapest, 1958. VII. 9.

II. Gárdonyi Géza út 60.

Mátyás Ferenc részére
Tárnovitza (Küküllőkeménfalva)

Kedves Barátom!

Nyugtázom a levelét és köszönöm a jókívánságokat. Megvagyunk túrhető egészségben a szokásos kisebb bajokkal, úgy ahogy ez már a korral is velejár.

Hogy a kérdésére is válaszoljak, a Balogh család harmadik kötete megjelent még 1957-ben. De nagyon kevés példányban és teljes csendben. Azt hiszem oda Magukhoz be se küldték. Most ez év tavaszán még márc. 21 előtt (az 1919-es Tanácsköztársaság és forradalom emlékére) talán újból megjelenik, ha igaz lesz.

A vitákat és az irodalmi támadásokat pedig elviseljük, amíg bírjuk. Ha az ember érzi, hogy igaza van, aránylag könnyen bírja. Nagyobb baj, hogy az idő eljár és csak ez az egy életünk van. Legalábbis az íráság szempontjából. Mert hogy a másvilágon is író legyek és ott is legyen egy külön Magyarország, azt már nagyon kétségesnek tartom. Anélkül pedig nem ér semmit, mert én csak ezen az egy nyelven tudok. Már még a románt is elfelejtettem, amit pedig odaát, ezelőtt 40 évvel már majdnem megtanultam. De hagyjuk a tréfát! Isten áldja meg magukat.

Veres Péter,

Budapest, 1959. I. 7.

II. Gárdonyi Géza út 60.
Magyarország

Mátyás Ferenc részére
Romania, Küküllőkeményszőlő

Kedves Barátom!

Megkaptam a levelet, köszönöm. És köszönöm a jókívánságokat is és az elismerést is. A rádióbeszéd kéziratát azonban most nem küldhetem el, de majd ha Magyarországra jön, juttassa eszembe. Gondoskodom róla, hogy legyen róla tartalékpéldányom.

Gondolom, hogy a könyveim közül is nagyon kevés jutott el a maguk falujába. Itt se igen kapható egyik se. Pedig 1962-ben kettő jelent meg. Az egyik: „Tiszántúli történetek“ elbeszélések, a másik: „Olvasónapló“ ezek irodalmi értékezők és kritikai írások.

Baráti üdvözléssel
Veres Péter
Budapest, II.
Gárdonyi Géza út 60. Hongrie

ui. Szabó Pál is megvan, most lesz 70 éves.

Ezen a levelen nincs feltüntetve a dátum, és a postai bélyegzőből is nehéz ki-
venni a pontos kelteztést. Szabó Pál korának említése arra vall, hogy a levél 1963-
ban íródott. Ezt bizonyítja két könyvének megjelenési ideje is.

Mátyás Ferenc részére
Tirnovița

Kedves Barátom!

Nyugtázom az ápr. 10-i levéljét és az újévi levelét is. Megvagyunk úgy
ahogy, mindig-mindig öregebben. Most lábalgatok kifele a tavaszi influenzából és
légszűrőből.

Az idő még most se jó, bolondos ez az április a hosszú tél után.

Gondolom ott is így van.

Minden jót!

Üdvözlétem az egész családnak

Veres Péter
Budapest, 1964. IV. 16.
II. Gárdonyi Géza út 60, Hongrie

Mátyás Ferenc
Tirnovița, Rai. Odorhei
Küküllőkeményszőlő

Kedves Mátyás család!

Megkaptam és köszönöm a gazdag újévi köszöntő levelet. Ritka eset, hogy
egy családban a fiatalok is elfogadják és tartják a szüleik elveit, eszméit és er-
kölcseit.

Hogy a tényleges kérdésre is válaszoljak, gyermekünk 4 élő van: Péter, Ju-
liánna, István, Margit, az ötödik, Sándor a háború áldozata lett 1944 őszén, amint
meg is írtam a Számadás folytatásában, Az ország útján című könyvemben, ami
1965 könyvhetére jelent meg. Sajnos oda nem igen került belőle egy se. A másiktól,
az Évek során címűből se, ami meg 1965 őszén jelent meg. Persze nem tavaly
írtam én ezeket, évek munkája van bennük.

Hogy a levélben jelzett lappcsere lehetséges-e, azt én nem tudom. Az Igaz Szó
jár ide, meg lehet venni az újságbódékban is [...]

Még egy kérdésre: az unokák száma nem fér ide. 13-an élnek. A legkisebb
Gábor 2 éves, a legnagyobb Lajos már 23 és nős. Van aztán Margit 3, Zsuzsi 1,
Erzsi is egy, a többi fiú. Jani, Sanyi, Péter stb.

Üdvözléssel
Veres Péter
Budapest, II. Gárdonyi Géza út 60, Hongrie

Mátyás Ferenc
Tirnovița, Küküllőkeményfalva

Kedves Mátyás Ferenc és Mátyás család!

Köszönöm a megemlékezést. Én nem hallottam, mit mondtak rólam. Nem is tudom, milyen műsorban volt. De mindegy, úgyse győzők mindent számontartani. A könyv, amelyikről szó lehetett, nyilván a „Való világ”. Válogatott novellákból, 35 év terméséből egy testes kötet. 740 oldal. [...]

Hogy meddig bírjuk, azt csak a Jóisten tudhatja, mert 70-be fordultam én is, Áron pedig — Tamási — a maguk kedves földije: halott! Tegnap délután jelentték. Jövő héten temetik. Régóta beteg.

Én még vagyok, vagyogatok, mikor hogy. Öregszem és fáradok. Igaz, a lélek ég, a gondok nem keveskednek, de az idő nem áll meg felettem.

Ez így van és nem tehetünk ellene semmit. Csak igaz utódaink legyenek. Nemcsak gyermekekben, hanem írókban is. Mégegyszer köszönöm a megemlékezést.

Felebaráti üdvözléssel

Veres Péter

Budapest, II. Gárdonyi Géza u. 60., Hongrie

A levél 1966-ból való.

Mátyás Ferenc részére
Tirnovița, Küküllőkeményfalva

Kedves Mátyás család!

Bizony nehezen és sokára jutok hozzá, hogy megköszönjem a kedves leveleket és jókívánságaikat. Ennek a 70 évnek az ürügyén olyan levéláradat zúdult az asztalomra, hogy már a második hete egyebet se csinállok, mint hogy legalább a fontosabbakra válaszolok. Persze csak úgy futólag, de amelyik választ kíván, azt nem hagyhatom szó nélkül.

Ha már benne vagyok, hadd mondjam meg, hogy az említett könyv, a Szegények szerelme most újra megjelent a másik két kötettel együtt, mint A Balogh család története. Majdnem 1500 oldal, de egy kötetben bibliapapíron. Most már az ára is kevesebb: 92 helyett csak 62 forint. De még így is drága egy szegény munkásembernek. Azonban az én könyveimet mindet drágán adják.

[...] Péter fiam nevében is mégegyszer köszönjük a levelet és a jókívánságaikat.

1967. I. 18.

Veres Péter

Budapest, II. Gárdonyi Géza u. 60.

Hongrie

József Attila-dalok Kolozsvárott 1938-ban

Ottó Ferenc, József Attila zeneszerzője (*Altató, Lassan tűnődve* stb.) a költő életének legfőbb tanúi közé tartozik. József Attiláról szóló munkájának több részletét már közreadta (*Alföld, Jelenkor, Kortárs*), számos fejezete azonban még megjelésre vár. Előre kell bocsátanunk, hogy ezek a részletek nemcsak hogy nem „deheroizálják” a nagy költő emlékét, ellenkezőleg: újabb s értékes vonásokkal gazdagítják majd, amiképpen Fábíán Dánielnek József Attiláról szóló, most megjelent könyve ugyancsak jelentős vonásokkal járult hozzá a költő teljesebb megismeréséhez. Ottó Ferencsel kapcsolatban kevesen tudják, hogy elsőnek zenésített meg József Attila-verset, s mindjárt olyan sikerrel, hogy már 1936-ban és 1937-ben többfelé előadták. A megzenésítés híre — Ottó neve nélkül — Kolozsvárra is elért, amit bizonyít a költő Brassai Viktornak a budapesti *Szép Szó* szerkesztőségéhez